

- Харків, 2020. С. 205–208. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/27_03_2020/pdf/62.pdf
4. Мітченко К. Зміни ролівої компетентності поліцейських у період до та під час війни. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія «Психологічні науки»*. 2023. Вип. 1 (2). С. 64–71. URL: <https://jvestnik-psychological.donnu.edu.ua/article/view/14267>
 5. П'янківська Л. В. Особливості психологічної профілактики синдрому «емоційного вигорання» у працівників поліції. *Наукові інновації та передові технології. Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»*. 2024. № 3 (31). С. 1355–1368. URL: <https://surl.lt/ohvbqn>
 6. Про внесення Змін до Порядку організації системи психологічного забезпечення поліцейських, працівників Національної поліції України та курсантів (слухачів) закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 15.05.2023 № 393 ; редакція від 23.06.2023, підстава з0941-23. РАДА. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0912-23#Text>
 7. Blue Haven for Ukraine: EU launches project to support psychosocial support system for police officers. *Moving Forward Together*. 2025. URL: <https://surl.lt/ylrfab>
 8. Police officers learn self-help skills in stressful situations. *National Committee Ukrainian Red Cross Society*. 2025. URL: <https://surl.lt/okdryq>
 9. Purba A., Demou E. The relationship between organisational stressors and mental wellbeing within police officers: a systematic review. *BMC Public Health*. 2019. No. 19. 21 p. URL: <https://surl.li/lpkrzh>
 10. Strength in Solidarity: Buddy Support Training Launched in Lviv. *European Union External Action*. 2025. URL: <https://surl.li/tqjobl>
 11. Yevdokimova O. O., Kharchenko V. B., Zhdanova I. V., Liaska O. P., Makarova O. P., Mokhorieva O. M., Sarbiei Y. V. Dynamics of components of physical and mental health of law enforcement officers during the period of martial law. *Wiadomosci lekarskie*. 2024. Vol. 77. No. 6. P. 1174–1180. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/39106377/>

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ РЕСУРСИ ГРОМАДИ ЯК ЧИННИК УСПІШНОЇ РЕІНТЕГРАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ (на прикладі Семенівської ТГ)

Календарь І. І.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
inna1978kalendar@gmail.com*

Реінтеграція ветеранів у громаду є важливою складовою післявоєнного відновлення суспільства. Вона охоплює не лише пільги та матеріальну підтримку, а й соціально-психологічні ресурси, які забезпечують довіру, включеність та відновлення суб'єктності ветеранів. Досвід Семенівської територіальної громади демонструє ефективність поєднання інституційної організації та психологічної підтримки. Водночас існує потреба оцінити, наскільки ці ресурси

реально відповідають потребам захисників. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю підвищення якості програм підтримки, їх персоналізації та посилення кадрового потенціалу. Розуміння сильних і слабких сторін системи допоможе вдосконалити підходи до реінтеграції ветеранів на рівні громад.

Мета дослідження: проаналізувати ефективність соціально-психологічних ресурсів Семенівської ТГ як чинника успішної реінтеграції ветеранів.

Дослідження проведено з використанням документального аналізу, анкетування ветеранів та експертних інтерв'ю з фахівцями. Зібрані дані узагальнено та проаналізовано за допомогою описової статистики та порівняльного аналізу. Об'єктом дослідження виступають соціально-психологічні ресурси громади, а предметом – їхній вплив на процес адаптації ветеранів.

Реінтеграція ветеранів у мирне життя – це не лише про пільги й формальності. Насамперед це про соціально-психологічну «тканину» громади: довіру, взаємопідтримку, доступність допомоги, включеність родин і місцевих інституцій. Саме ці ресурси зшивають розірвані війною зв'язки й перетворюють індивідуальну історію повернення з фронту на колективний успіх. Досвід Семенівської територіальної громади (Полтавська область) показує, що цілеспрямована інституційна організація, поєднана з чутливими до потреб людей соціально-психологічними практиками, суттєво полегшує адаптацію ветеранів і їхніх родин.

Під соціально-психологічними ресурсами громади дослідниця Т. Коленіченко трактує сукупність інституційних і неформальних чинників, які забезпечують: доступ до підтримки (інформаційні канали, «перша точка контакту», гарячі лінії); емоційну та когнітивну опору (індивідуальна/групові психотерапія, взаємодопомога, психоедукація); соціальну інтеграцію (участь у спільнотворчих подіях, волонтерстві, ГО); відновлення суб'єктності (можливості навчання, перекваліфікації, працевлаштування, підприємництва); координацію послуг (кейс-менеджмент, супровід «помічника ветерана», міжвідомча взаємодія) [1, с. 50].

Механізм впливу цих ресурсів на реінтеграцію працює через зниження бар'єрів звернення по допомогу, нормалізацію переживань, зміцнення відчуття контролю над життям, відновлення соціальних ролей і економічної автономії. Там, де громада вибудовує «міст» між потребами ветеранів і сервісами, нижчими стають ризики ізоляції, ПТСР-симптоматики, вторинної травматизації родини та безробіття.

Семенівська громада сформувала чітку інституційну архітектуру допомоги:

– відділ соціального захисту населення та праці (створений 17.12.2020) реалізує державну політику і забезпечує доступ до допомог,

субсидій, пільг; співпрацює з ГО та фондами; веде соціальний супровід у складних життєвих обставинах;

– комунальна установа «Центр надання соціальних послуг» – оперативна ланка адресної підтримки, включно з психологічними сервісами, соціально-побутовою допомогою та посередництвом у взаємодії з медициною, зайнятістю, освітою;

– спеціалізована посада фахівця із соціального супроводу ветеранів (з лютого 2023 р.) – фактично «менеджер випадку» і «перша точка контакту» для ветерана і його родини: консультування, допомога з документами, маршрутизація до реабілітаційних і працевлаштувальних програм, моніторинг потреб [2].

Цю інституційну основу підсилює нормативна база (закони про соціальні послуги, статус ветеранів, протидію насильству; державні стандарти послуг) і змішане фінансування (державний та місцевий бюджети, субвенції, партнерство з благодійниками та Мінветеранів/Українським ветеранським фондом). У 2024 р. затверджено Комплексну програму підтримки ветеранів на 2025-2028 рр., що закладає довгостроковість і передбачуваність допомоги (психологічні послуги, санаторне лікування, перекваліфікація, одноразові виплати тяжкопораненим тощо).

Громада забезпечує індивідуальні й групові консультації, налагоджує партнерства (наприклад, з Mental Hub у Полтаві), використовує онлайн-платформи для анонімної допомоги. Інформаційна підтримка через розділ «Захиснику та Захисниці», урядові й ветеранські гарячі лінії знижує тривогу, нормалізує звернення по допомогу, долає стигму.

Програми вшанування та допомоги ветеранам старшого покоління, освітня онлайн-програма «Дружина ветерана» (медичний, юридичний, економічний, психологічний модулі) зміцнюють сімейні ресурси – ключовий буфер від рецидиву кризових станів.

Координація з центром зайнятості, курси перекваліфікації, підтримка ветеранського підприємництва – це не лише про доходи, а й про повернення контролю та сенсу, що істотно впливає на ментальне здоров'я.

Фахівець із супроводу знімає з ветерана «навігаційний тягар»: маршрутизує, синхронізує послуги, відстежує запити (житло, лікування, навчання, бізнес). Без цієї ролі ресурси залишаються розпорошеними й менш дієвими.

Семенівська громада сформувала розгалужену систему підтримки, що поєднує нормативно-правову основу, фінансові механізми, психологічні та соціально-педагогічні програми, а також інституційну координацію. Водночас, попри наявність значного потенціалу, ефективність реінтеграційних заходів визначається не лише

кількістю доступних послуг, а й тим, наскільки вони відповідають реальним потребам ветеранів. Для глибшого розуміння ситуації було здійснено статистичний аналіз ключових проблем і викликів, з якими стикаються захисники після повернення до громади (табл. 1).

Таблиця 1 – Статистичний аналіз проблем і викликів реінтеграції ветеранів у Семенівській територіальній громаді
[складено автором]

№	Показник	Середній бал	Стандартне відхилення	Мінімум	Максимум
1	Доступність програм	3,8	0,9	2	5
2	Якість організації заходів	4,0	0,8	3	5
3	Відповідність програм потребам	3,1	1,0	1	5
4	Професійний рівень фахівців	3,0	0,9	1	5
5	Позитивний вплив програм на адаптацію	3,3	1,1	1	5
6	Загальна оцінка ефективності ресурсів громади	3,4	0,9	2	5

Примітка: шкала оцінювання: 1-2 бали – низький рівень; 3-4 бали – середній; 5 балів – високий.

Отримані результати свідчать про те, що загальна ефективність ресурсів громади щодо реінтеграції ветеранів оцінюється на середньому рівні. Найвищі бали респонденти надали якості організації заходів (4,0) та доступності програм (3,8), що вказує на належний рівень інституційної роботи та зручність доступу до послуг. Водночас найнижчі оцінки отримали показники відповідності програм реальним потребам ветеранів (3,1) та професійного рівня фахівців (3,0), що свідчить про потребу в персоналізації послуг та підвищенні кваліфікації спеціалістів.

Високі стандартні відхилення за більшістю показників вказують на значну варіативність досвіду учасників, що підтверджує неоднорідність цільової групи та необхідність більш гнучких підходів до підтримки. Загалом, результати таблиці демонструють, що інституційна база громади є функціональною, однак потребує якісного вдосконалення змістовного наповнення програм і кадрового потенціалу для забезпечення більш адресної та ефективної реінтеграції ветеранів.

Отже, результати дослідження підтверджують, що соціально-психологічні ресурси громади є ключовим чинником успішної реінтеграції ветеранів. Сформована у Семенівській ТГ інституційна база, яка включає соціальні служби, фахівця із супроводу, систему партнерств та психологічні програми, створює ефективний каркас підтримки. Високі оцінки доступності та організації заходів свідчать про достатній рівень структурованості та зручності надання послуг. Водночас середні показники відповідності програм потребам та професійності фахівців вказують на необхідність персоналізації підтримки та посилення кадрового потенціалу. Виявлена варіативність досвіду учасників підтверджує гетерогенність ветеранської спільноти, що вимагає гнучких підходів та адаптивних моделей допомоги. Важливим є поєднання психологічних сервісів із можливостями професійної адаптації та сімейної підтримки. Таким чином, розвиток соціально-психологічних ресурсів громади стає не лише інструментом допомоги, а й стратегією довготривалої соціальної стабільності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Коленіченко Т. І. Соціально-психологічні детермінанти соціальної реінтеграції ветеранів гібридної війни в умовах сучасного соціуму. *Вісник Національного університету» Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка*. 2022. Т. 173. № 17. С. 48–53.
2. Сайт Семенівської селищної ради URL: <https://semenivska-gromada.gov.ua> (дата звернення: 09.10.2025).

ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ЕМОЦІЙНОЇ ПІДТРИМКИ ЩОДО СОЦІАЛІЗАЦІЇ ВИХОВАНЦІВ ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Кардаш Н. Г.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Розвиток соціокультурної сфери життя людини, стверджують сучасні дослідники, тісно пов'язаний з суспільними процесами. Війна знаходить своє відображення у творах мистецтва, виразно впливає на освітній процес, змінює вектор державної політики [5, с. 12]. Процеси, викликані війною, відчутні в усіх галузях суспільного життя: воєнна реальність формує нові запити до системи освіти, особливо в площині соціалізації дитини – процесу входження людини в суспільство разом із її соціальними зв'язками та інтеграцією в різні типи соціальних спільнот, унаслідок чого відбувається становлення соціального індивіда, – стверджують науковці І. Зверева, О. Беспалько, А. Калініна, Г. Лактіонова, Ж. Петрочко, С. Харченко [3, с. 79]. Значна частина